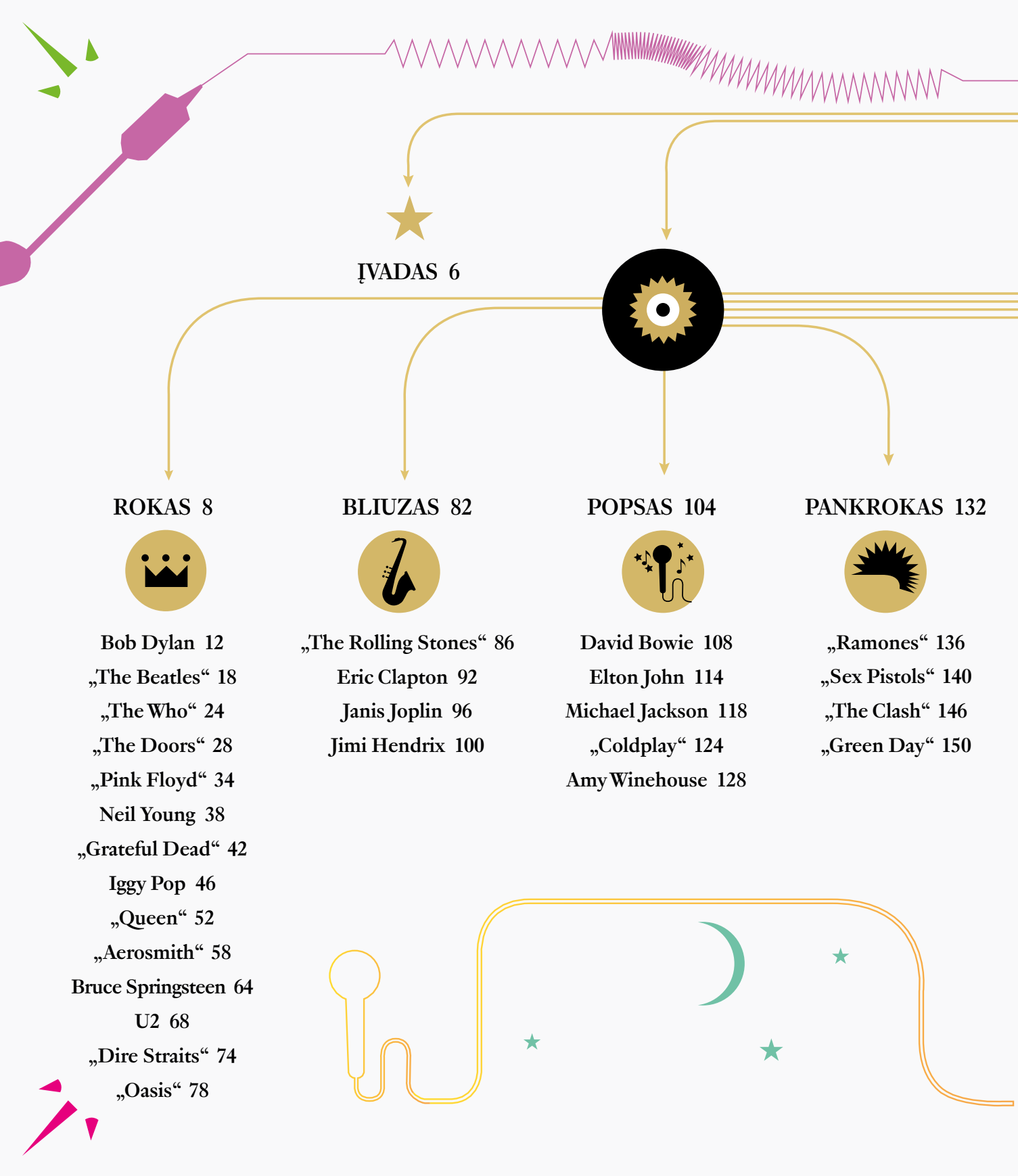
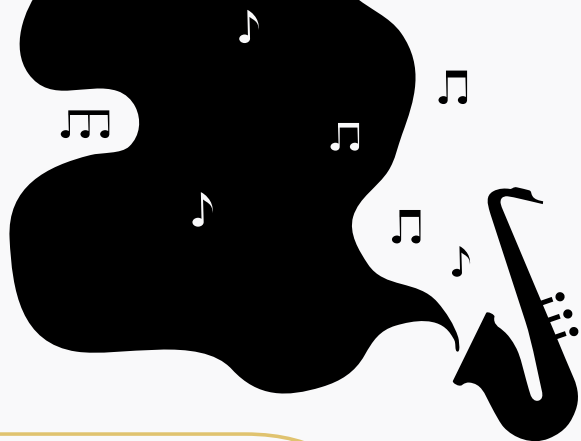

Turinys

SUNKUSIS ROKAS IR METALAS 154

„Deep Purple“ 158
„Led Zeppelin“ 162
„Black Sabbath“ 168
AC/DC 172
„Guns N’ Roses“ 178
„Metallica“ 182

PROGRESYVUSIS ROKAS 186

Frank Zappa 190
„Genesis“ 196

ALTERNATYVUSIS IR INDIROKAS 200

„The Cure“ 204
„Depeche Mode“ 208
„Radiohead“ 212
„Nirvana“ 216
„Pearl Jam“ 222

TECHNOMUZIKA IR HAUSAS 226

„The Chemical
Brothers“ 230
„Daft Punk“ 234

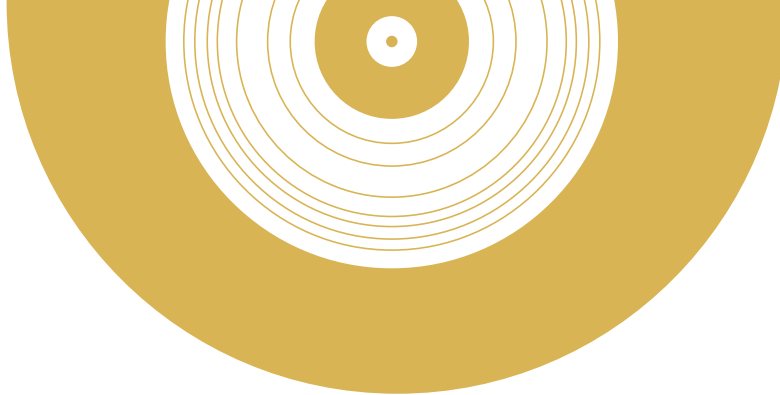
Tekstas **Ernesto Assante**
Infografikai **Giulia De Amicis**

Rokas

Pamėginkite įsivaizduoti gyvenimą be roko muzikos. Kas tai būtų per gyvenimas? Kokia bedugnė tyla žiojėtų visų pasaulio rokerių širdyse? Jeigu rokas rytoj pradingtų, gyvenimas nebetektų prasmės, ne todėl, kad aistrauoliai nesugebėtų klausytis kitokios muzikos, bet todėl, kad gyvenimas prarastų vieną svarbiausių savo bičiulių ir palydovų. Jeigu Springsteenas nemeluoja, mes „gimę bėgti“*, o taip galime daryti tik tikėdami, kad ateitis bus geresnė už dabartį ir kad už kiekvieno kampo gali tykoti ne tik staigmena, bet ir nepaprasti pojūčiai. Būtent tai reiškia išgyventi roką. Tačiau labai svarbu nepainioti „mūsų“ su „jais“. „Jie“ klausosi popso ir nė nesusimąstydami patenkinti pagal jį šoka – ir vis dar klaidingai mano, kad daina negali pakeisti gyvenimo. Bet mes, dievinantys roką, puikiai žinome, kad galbūt būtent kita daina pastūmės mus atlikti milžinišką šuolį į priekį, pakeisti kryptį, atrasti naują svajonę. Daina gali mus įkvėpti perskaityti knygą ar pažiūrėti filmą, kurio nesame nė girdėję, atrasti veikėją ar istoriją, nutolusią nuo mūsų per ištisus pasaulius. Mažų mažiausiai ji pakeis dieną.

Kaip pranešti pasauliui, kad tu – tikras rokeris? Na, egzistuoja tam tikri drabužiai, šukuosena ir manieros, nors ir tie, kurie neturi nieko ar beveik nieko bendro su roku, irgi taip rengiasi ar šukuojasi. Be abejonės, juodi auliniai batai ir odinė striukė vis dar neišėjo iš mados. Džinsai ir marškinėliai tiesiog privalomi. Bet negalima apie knygą spręsti iš viršelio. Trečiojo tūkstantmečio rokas neapsieina be savo muzikos ir MP3 grotuvo ar išmaniojo telefono, prijungto prie debesijos serverio ir sugrūsto į senų džinsų kišenę. Žvilgantis motociklas arba klasikinis automobilis nuleidžiamu stogu – visai nieko, bet jokių būdu ne privaloma. Kad ir kokia transporto priemonė keliaujate, ji šiukštu negali

* Aliuzija į Bruce'o Springsteeno dainą *Born to Run*. (Čia ir toliau – vert. past.)

apsieiti be stereosistemos, kuri vestų iš proto kaskart, kai suskamba grupės „The Who“ daina *Won't Get Fooled Again* arba „Foo Fighters“ – *The Pretender*. Kaip ten bebūtų, nėra jokių konkrečių taisyklių, kokiais drabužiais reikėtų rengtis, o galbūt niekada ir nebuvo. Bet iki XX a. devintojo dešimtmečio rokerių etiketas reikalavo, kad tavo šukuosena atspindėtų to laikotarpio grupių ir atlikėjų madas. Vis tik šiandien žanrai ir stiliai yra tokie laisvi, taip lengvai maišosi tarpusavyje, kad šokių muzikos gėrbėjai gali nešioti radikalią pankų šukuoseną. Viena aišku – plaukai turi būti ilgi, tačiau ne per ilgi, o kaklaraištis, jeigu jau apskritai jo reikia, privalo būti siauras.

Kai kas gali pamanyti, kad visa tai tėra jaunuolių reikalas, nes pagal prigimtį rokas visada buvo maištaujančio jaunimo muzika. Tai tiesa, bet tik iš dalies: net ir sulaukę garbingesnio amžiaus galime būti rokeriai „viduje“ ir numoti ranka į „išorę“. Žinoma, „normalūs“ drabužiai ir šukuosenos iš pažiūros paverčia mus tokiais

kaip visi, bet mūsų širdys garantuotai plaka pagal kitokį ritmą. Tie, kurie, skaičiuojant kalendoriniais metais, visai neseniai buvo jauni, vis dar gali gyventi rokerio gyvenimą. Nebūtina kristi į akis; pirmenybė veikiau teikiama staigmenos elementui, galingai galvos kratymų iš visų jėgų dozei. Toks gyvenimo būdas neatsiejamas nuo draugų kompanijos (dar vadinamos grupe), ir nors dienos niekuo nesiskiria nuo „teisingų pasaulio piliečių“ dienų, vakarai leidžiami koncertų salėse.

Verta pastebėti, kad rokerių gyvenimo būdas nėra vien tik nesibaigianti nostalgija. Nors „The Beatles“, „Rolling Stones“, Jimis Hendrixas, Bobas Dylanas, „The Doors“, „Cream“ ir visi kiti yra neatsiejama rokerio kasdienės mitybos dalis, tikrieji „rokenrolo įkaitai“, kaip sakė Springsteenas, klauso begalinio naujos muzikos srauto ir kasdien ieško joje jausmo, derančio su šiais laikais. Ir kol neužmiršome, aiškiai pabrėžkime, ypač vyresniajai kartai, kad tikri rokeriai niekada neišeina į pensiją.

Džiazas

Bliuzas

Rokenrolas

Britiškasis bliuzas

Rokas

Psichodelinis
rokas

Sunkusis rokas

Glamrokas

Meninis rokas

Pankrokas

Šokių rokas

New wave

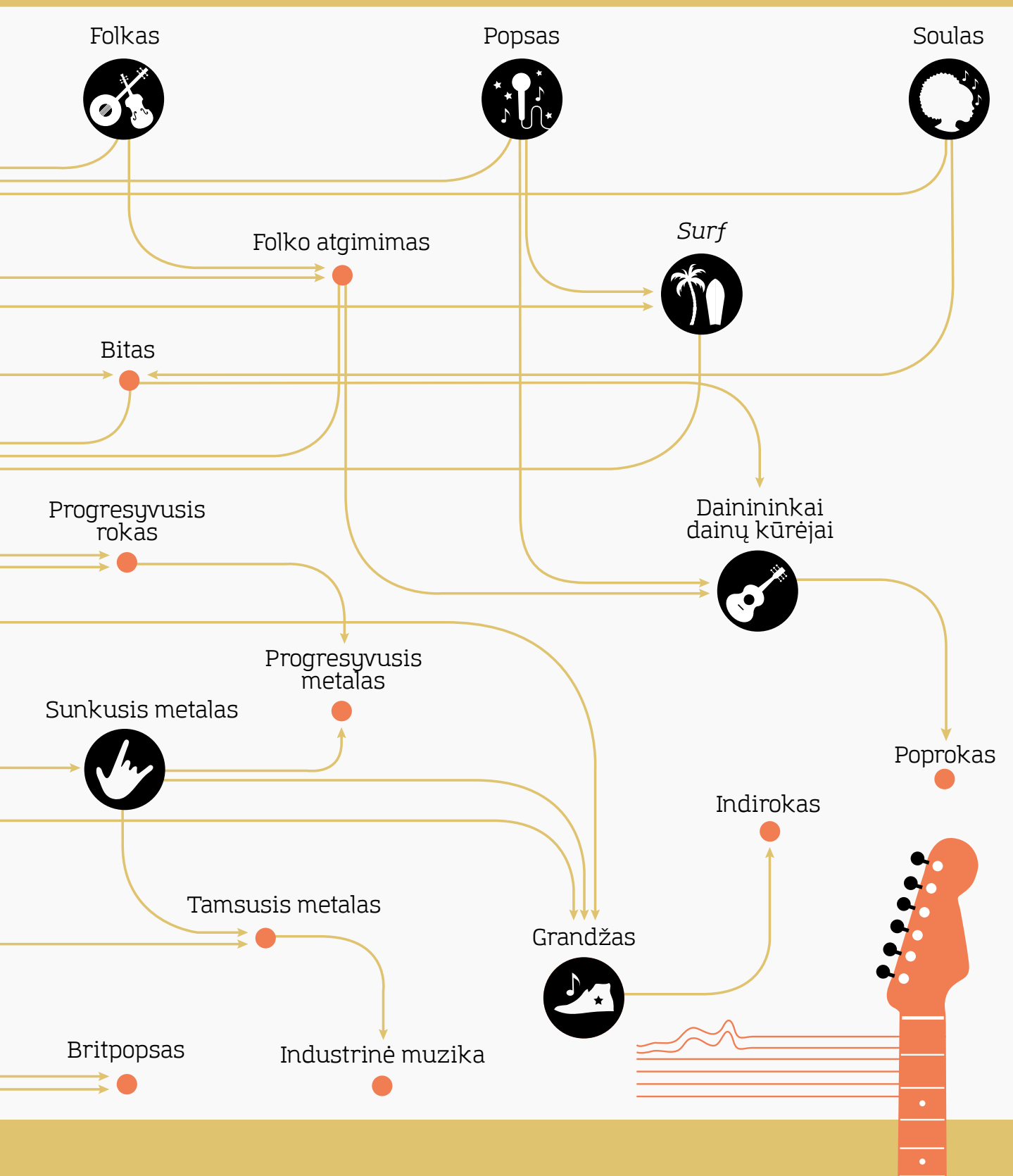
Tamsioji muzika

Triphopas

Elektropopsas

Naujieji romantikai

Bob Dylan

Mėgti Bobo Dylano meną reiškia mėgti viską, kas su juo susiję: jo tekstus, poeziją jo dainose, jo muziką, tą pasakišką ryšį tarp to, ką jis pasako, bei kaip jis tai pasako ir, be abejonės, jo įvaidį bei daugybę asmenybių.

Tačiau žinant, koks jis svarbus ir mylimas, kaip toli rezonavo jo kūryba XX amžiuje ir kokių populiarumu jis mėgaujasi, neįtikėtina, kad tiek mažai žinoma apie patį Dylaną. Viskas, ką turime, tai skurdūs informacijos trupinėliai, kurių skirtingomis versijomis jis pats pasidalijo saujelėje duotų interviu ar fragmentiškoje biografijoje. Žmonės jau daugiau nei penkiasdešimt metų kalba ir pasakoja apie Dylaną turėdami labai nedaug užuominų, kas jis per vienas. Dėka Jakobo Dylano, kuris atrodė kaip iš akies luptas poetas jaunystėje ir yra „The Wallflowers“ vokalistas, žinome, kad Bobas turi sūnų (tiesą sakant, jis turi šešis vaikus, keturis iš jų su pirmąja žmona Sara). Iš dviejų biografijų (Howardo Souneso *Down the Highway: the Life of Bob Dylan* ir legendinės Anthony'io Scaduto knygos, kuri vėliau buvo kelis kartus atnaujinta) žinome, kad iki 1992 metų Dylanas turėjo antrą žmoną, Carol, su kuria susilaukė Desiree (dabar trisdešimt dvejų*), ir kad jis visiškai vienišius, išprotėjęs dėl privatumo. „Jis vaikštinėja vienas. Nuo scenos nulipa vienas. Dainas rašo vienas. Jis gyvena pats sau. Prieš nieką nekeliaklupsčiauja. Jam nereikia, kad kas nors kažką dėl jo darytų“, – štai ką apie Dylaną pasakė jo buvusi mergina Carlone Childs. Ši citata pateko į Souneso biografiją, kuri šiek tiek išsklaido Dylaną gaubiančias paslaptis, tačiau, žinoma, pats atlikėjas prie jos rašymo neprisidėjo. Galbūt geriausia pasikliauti tuo, ką pats Dylanas papasakojo savo biografijoje *Chronicles* – įspūdingame muzikinės literatūros kūrinyje, kurį privalo perskaityti visi muzikos gerbėjai.

Neįmanoma išvardyti visų jo pasiekimų. Pakaks pasakyti, kad jo albumų kopijų parduota per 100 milijonų. Jis laimėjo vienuolika „Grammy“ apdovanojimų, „Auksinį gaublį“ ir „Oskarą“. Sulaukė išskirtinio 2008 metų Pulitzerio premijos komisijos paminėjimo už „reikšmingą įtaką populiariajai muzikai ir Amerikos kultūrai, paženklintą išskirtinės poetinės jėgos lyrinių kompozicijų“, o 2012-aisiais Barackas Obama jam įteikė Prezidento laisvės medalį. 2016 metais Bobas Dylanas gavo Nobelio literatūros premiją „už naujos poetinės išraiškos didžiojoje Amerikos dainavimo tradicijoje sukūrimą“. Roko muzikos istorija ilga, ir nuo pat Elvio dienų XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje iki mūsų laikų daugelis prisidėjo prie šio žanro evoliucijos svarbiais darbais.

* Knyga rašyta 2018-aisiais, o anglų kalba pasirodė 2019 metais.

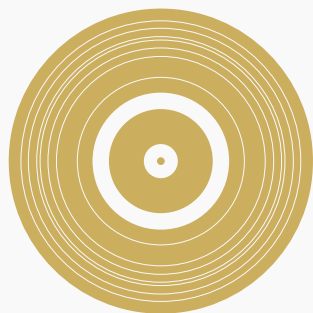

Bet nė vienam nepavyko padaryti to, ką padarė Dylanas; niekas niekada nepasižymėjo tokiu gyvybingumu, jėga, originalumu ir išdidumu kaip Bobas Dylanas ir nesugebėjo šių savybių išlaikyti. Nors jo aktyvi karjera tęsiasi jau daugiau nei penkiasdešimt metų, šlovė ir populiarumas dėl to nė kiek nesumenko. Anaiptol, atrodo, kad šiandien Dylanas mėgaujasi vienu įdomiausių ir sėkmingiausių savo ilgos muzikinės kelionės etapų. Jis ir vėl atsiduria populiariausių dainų sąrašų viršūnėse, pelno vieną apdovanojimą po kito ir tebedaro įtaką jaunosios atlikėjų-kūrėjų kartoms visame pasaulyje. Trumpai tariant, Dylanas įgijo antrąjį (o gal net trečiąjį) kvėpavimą, vėl atlieka roko tėvo vaidmenį, bet kartu demonstruoja gebėjimą įgarsinti muzikinę dabartį. Jo poetinis balsas nė kiek nesumenko, gebėjimas interpretuoti išaugo triskart, o legendinis viešumos vengimas tapo norma. Dėl visų šių savybių jam lengva rasti ryšį su jaunosios roko muzikos kartos gerbėjais, bendradarbiauti su pasaulinio garso kūrėjais, rašyti dainas, kurios skamba kartu ir naujoviškai bei šviežiai, ir pažįstamai. Kitaip tariant, jis – paskutinis dainų kūrėjas pankas ir pirmasis romantikas. Dylanas kaip menininkas nepasižymi nostalgija praeičiai, kaip liudija jo koncertai – koncertai, kuriuose jis be paliovos iš naujo interpretuoja ir keičia savo repertuarą, kad šis išliktų aktualus ir neatsiejamas nuo dabarties.

Muzikantas pasirūpina, kad senų jo dainų neužklotų dulkių sluoksnis, net „laiko palytėta“ klasika neatrodo pradėjusi rūdyti, ar tai būtų *Like a Rolling Stone*, ar *Mr. Tambourine Man*. Galbūt rokas keičiasi, gal naujos žvaigždės atrodo geriau ar parduoda milijonus įrašų, tačiau Bobo Dylano albumai nesensta ir toliau išlieka nepakeičiami ieškantiems puikiai sukomponuotų dainų ar didingos poezijos.

14–15 BOBAS DYLANAS ANT SCENOS 1965 METŲ NIUPORTO FESTIVALYJE – TAIS METAIS, KAI „PRISIJUNGĖ PRIE ELEKTROS“.

Bob Dylan

5 000

1962 m. pasirodžiusio jo
pirmojo albumo tiražas.

6 216

Tiek kartų iki šiol gyvuose
koncertuose sugrota daina
Highway 61 Revisited.

1941

Dulute, Minesotoje,
gimsta Robertas
Allenas
Zimmermanas
(pseudonimas
Bobas Dylanas).

1960

Jis atsisako savo
vardo ir pavardės
ir tampa Elstonu
Gunn.

1963

Dylan su Joan
Baez dainuoja
Martino Lutherio
Kingo žygį į
Vašingtoną.

1964

Dylan
supažindina bitlus
su marihuana.

1965

Niuporto festivalio
koncerte prasideda
Dylano „elektrinė
era“.

* Iš tiesų 2021 metų gruodį Bobas Dylanas buvo išleides 39 albumus.

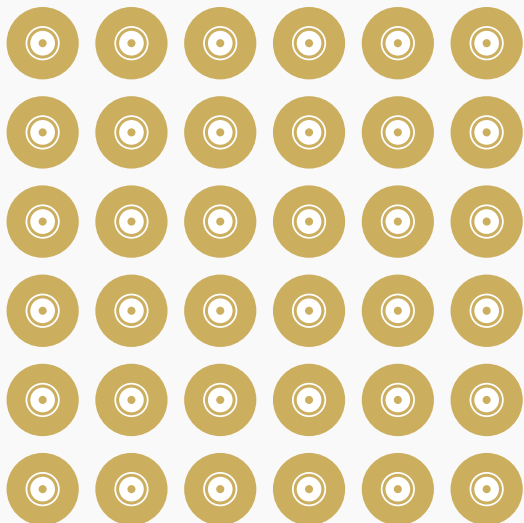
** Iš tiesų, kaip ir nurodyta 12 p., Bobas Dylanas yra laimėjęs 11 „Grammy“ apdovanojimų, iš kurių vienas – apdovanojimas už nuopelnus.

*** Iki COVID-19 pandemijos Dylanas šiame ture iš viso grojo 3 066 koncertuose. 2021 metų rugsėjį atlikėjas paskelbė apie naujas gastroles „Rough and Rowdy Ways World Wide Tour“.

6:09

Dainos *Like a Rolling Stone*, kuria
1965 m. prasidėjo Dylano „elektrinės
gitaros era“, trukmė.

36

Iki šiol įrašytų studijinių albumų skaičius*.

8

Laimėta „Grammy“ apdovanojimų**.

1978

Dylanas režisuoja filmą *Renaldo & Clara*.

1985

Dylanas pasirodo „Live Aid“ labdaros koncerte kartu su Keithu Richardsu ir Ronnie'iu Woodu.

1988

Prasideda Nesibaigiantis turas. Iki 2007 metų Dylanas jau buvo sugrojęs 2 tūkst. koncertų***.

2016

Dylanas apdovanojamas Nobelio literatūros premija (pirmasis roko muzikantas, gavęs šį apdovanojimą).

1966

Po motociklo avarijos Dylanas liaujasi koncertavęs.

„Krikščioniškojo periodo“ albumai (1979–1981 m.: *Slow Train Coming*, *Saved* ir *Shot of Love*).

Tiek Dylano dainų užėmė pirmąją vietą JAV singlų topuose.

Pink Floyd

Ar galima gyventi be „Pink Floyd“? Turbūt, kad taip, bet gyvenimas nuo to tikrai nebus geresnis. Šios grupės muzika ir kūryba paliečia kiekvieną iš mūsų, pasakoja mums apie mus pačius. Rogeris Watersas, Davidas Gilmouras, Rickas Wrightas ir Nickas Masonas labiau nei bet kuri kita šiuolaikinės „populiariosios“ muzikos grupė leidosi į žmogaus egzistencijos gelmes ir dėl savo įžvalgų amžiams paveikė kolektyvinę vaizduotę per nemirštančius kūrinius, kurie ir šiandien išlieka aktualūs bei jaudinantys.

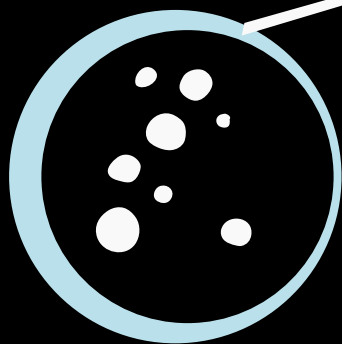
Nebepamatysime „Pink Floyd“ koncertuojančių, bet galime klausytis jų muzikos – Rogerio Waterso solinių koncertų bei gastrolių ir ypač albumų, kuriuos grupė įrašė per savo nepaprastą karjerą. Klausytis „Pink Floyd“ – tai strimgalviais pasinerti į daugiajuslę patirtį, kuri kartu yra ir kelionė laiku nuo pat ištakų iki dabarties. Šią kelionę sudaro įvairios žavingos hipotezės ir projektai, suliejantys praeitį su ateitimi, Pompėją su *Battersea* elektrine*, psichodeliką su karu, Londono bito muzikos sceną su Thatcher Anglija ir paklaidinantys tarp unikalių dizaino studijos „Hipgnosis“ albumų viršelių ar grupės koncertų garsų. Tie diskai aprėpia visą „Pink Floyd“ nuveiktą darbą, viską, kas pavertė grupę tokia svarbia XX amžiaus – ir net šiuolaikinės – kultūros dalimi.

* Elektrinė Londone, kurios nuotrauka atsidūrė ant 1977 m. „Pink Floyd“ albumo „Animals“ viršelio.

Daugiau nei prieš penkiasdešimt metų, 1967-ųjų kovą, „Pink Floyd“ išleido savo pirmąjį singlą *Arnold Lane*. Per tuos penkis dešimtmečius gimė ne vienas šiuolaikinės muzikos šedevras: *Atom Heart Mother*, *Ummagumma*, *Dark Side of the Moon*, *The Wall*. Per tuos metus grupė revoliucionavo koncerto koncepciją, pateikė išskirtinių vizualinių inovacijų, pasitelkė kiekvieną technologinį sprendimą, kurį tik galėjo pasitelkti, ir kūrė naujas šiuolaikinio meno taisykles.

Žinoma, viskas prasidėjo nuo Sydo Barretto, to iš lempos išrūkusio džino, kuris rodė grupei kelią į priekį pradiniu bei esminiu jos gyvavimo etapu, kol prisijungė Gilmouras. Paskui sekė Waterso didingų kompozicijų ir teatriškų vizijų laikotarpis, o šį pakeitė Gilmouro ir Masono lyderystės era, pasibaigusi vos prieš kelerius metus. Mūsų pasaulis daug skolingas „Pink Floyd“ išradingumui, bet šiuolaikinė muzika skolinga dar daugiau, o XX amžius suvis daugiausia. Ši grupė atvėrė naujas duris, griovė sienas, išradinėjo pasaulius, jungė tai, kas akivaizdžiai paprasta, ir tai, kas kilnu, derino popą ir avangardą, elektroniką ir balades, o viską vienijo Barretto astralinė kūryba, nenuginčijamai autentiškas Gilmouro gitaros skambesys, rafinuotas ir tikslus Masono grojimas būgnais ir nepakartojama Waterso bei Wrighto subtilios elegancijos intucija. Albumai *Dark Side of the Moon* ir *The Wall* yra ir amžinai bus šedevrai, be kurių būtų sunku net pabandyti įsivaizduoti, kas iki šiol buvo rokas ir kuo jis vis dar gali tapti.

Pink Floyd

50

milijonų. Tiek *The Dark Side of the Moon* kopijų parduota – tai yra trečias geriausiai perkamas albumas pasaulyje.

15

Tiek studijinių albumų įrašė „Pink Floyd“. Savo diskografijoje grupė taip pat turi 4 gyvų pasirodymų albumus, 12 rinkinių ir 26 singlus, kuriuos įrašė per beveik 40 veiklos metų.

1968

1965

Grupė susiburia Londone. Iš pradžių debiutuoja pavadinimu „The Tea Set“, bet galiausiai pasivadina dviejų bliuzmenų, Pinko Andersono ir Floydso Councilo, garbei.

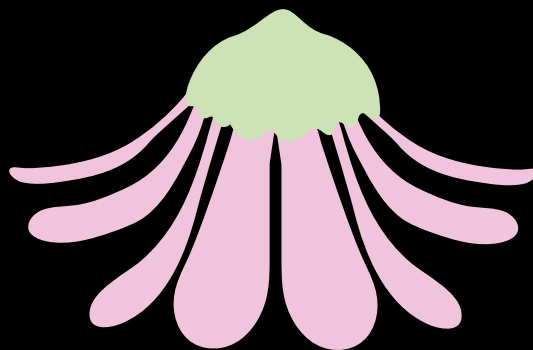
Stanley'is Kubrickas atmeta „Pink Floyd“ pasiūlymą įrašyti garso takelį filmui *2001 metų kosminė odisėja*, be to, nutaria nenaudoti ir Alexo Northo muzikos, verčiau apsistoti tik ties jau redaguota klasikine muzika.

1970

Kerštas: Rogeris Watersas neleidžia Kubrickui panaudoti dalies savo siuitos *Atom Heart Mother* filmo *Prisukamas apelsinas* garso takeliui.

Pink Floyd
THE WALL

7,3

metro. Tai – gigantiškos
gėlės, kuri išsiskleisdavo
iš milžiniško disko rutulio,
kabančio arenos viduryje,
per dainos *Comfortably
Numb* gitaros solo partiją
Pulse turo metu, skersmuo
nuo žiedlapio iki žiedlapio.

12

metrų. Tokio aukščio
siena skyrė muzikantus
nuo publikos visuose *The
Wall* turo koncertuose.

1970

Tais pačiais metais „Pink
Floyd“ muzika nuskamba
kito epochos simboliu
tapusio filmo – Antonionio
Zabriskie Point – garso
takelyje.

1971

„Pink Floyd“ nariai vaidina
režisieriaus Adriano
Mabeno filme-koncerte
*Pink Floyd: Live at
Pompeii*, nufilmuotame
senovės romėnų
amfiteatre Pompėjoje.

1989

Dar vienas koncertas
neeilinėje vietoje: per
*A Momentary Lapse
of Reason* gastroles
„Pink Floyd“ groja ant
plūduriuojančios scenos
Šv. Morkaus lagūnoje
Venecijoje, o koncertas
transliuojamas visame
pasaulyje.